

IONUȚ HENS

**IOV 28,28 :
O SCURTĂ MEDITAȚIE
PENTRU OMUL
CONTEMPORAN AFLAT ÎN
SUFERINȚĂ**

**EDITURA SEMĂNĂTORUL
TISMANA - 2013**

Iov 28,28 : O scurtă meditație pentru omul contemporan aflat în suferință

Autor : Hens Ionuț

- Student Facultatea de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca, Universitatea Babeş-Bolyai

Iov 28, 28 : “După aceea Dumnezeu a zis omului : Iată frica de Dumnezeu, aceasta este înțelepciunea, iar în depărtarea de rău stă priceperea”

Cartea Iov ocupă un loc de frunte între cărțile didactico-poetice și hochmatice ale Vechiului Testament alături de grupul de scrieri alcătuit din Psalmi, Proverbe, Eclesiast și Cântarea Cântărilor. Cuprinde 42 de capitole, fiind o carte scrisă în versuri, amănunt care reiese din categoria din care face parte. Astfel, cartea poartă numele personajului principal, Iov. Meritul literar al cărții Iov este considerat unul de excepție, atât prin modul de a pune în scenă subiectul, cât și prin stil, dialogul didactic, apelul la avansatele idei științifice

ale vremii, precum : circuitul apei în natură (36:27-28), mișcarea binefăcătoare a vântului (37: 9,17), alcătuirea corpului omenesc (33:6), suspendarea pământului în spațiu (26:7). Cartea se remarcă și prin imagini, figuri de stil, metafore, hiperbole, comparații, alegorii, ironii subtile și o bogăție a limbajului. Cartea este inclusă în grupa a treia a Bibliei ebraice, Ketubim (Scrieri), și prezintă în formă poetică un dialog dramatic, inserat într-o expunere narativă, în care se dezbate problema semnificației și rolului suferinței în viața omului. Problema suferinței este abordată sumar și în unii psalmi davidici, lamentațiile lui Iov își găsesc ecou în anumiți psalmi de plângere precum 38, 88 și 102.¹

¹ Pr. Petre Semen, *Sensul vieții și al suferinței*, Editura Doxologia, Iași, 2010, pp. 90-92

Versetul : „ A fost cândva în ținutul Uz un om pe care-l chema Iov ; acesta era un om adevărat, neprihănit, drept, cinstitor de Dumnezeu, ferindu-se de tot lucrul rău.” (Iov 1,1) ne localizează teritoriul în care are loc acțiunea, ne arată care este personajul principal și unele aspecte morale ale acestuia. Ținutul Uz, în care trăia Iov era o regiune situată în sud-estul Palestinei, în aria Moabului, care cuprindea și o parte din deșertul Arabiei. (conform Textului Masoretic). Potrivit unor exegeți, autorul a folosit un nume incert pentru a-i da istorisirii un caracter de generalitate. Septuaginta îl desemnează cu numele de Ausitis (de la grecescul modelul lui Hristos. Astfel, austerós = pustiu, sec, aspru, auster). După Iosif Flaviu și tradiția care-l urmează, ținutul Uz era situat în regiunea Hauran, la nord-est de Marea Galileii.

Iov este un nume propriu care poate fi pus în relație cu ebraicul iib = a dușmăni, a trata pe cineva drept dușman, ceea ce ar duce la însemnarea numelui lui Iov, ca cel dușmănit și persecutat. Deși apare cu un nume simbolic, Iov, a fost un personaj istoric, care este atestat ca atare de Proorocul Iezechiel (14,14), care-l așează alături de dreptii Noe și Daniel, precum și de Sfântul Iacob (5,11), care-l dă exemplu de răbdare.

Hesychius din Ierusalim accentuează termenul *om*, folosit pentru a-l descrie pe Iov, spunând că este numit om, cel care poartă chipul lui Dumnezeu, care poate alege între bine și rău. Sfântul Ioan Gură de Aur vede în expresia om, un elogiu ce i se aduce lui Iov. O altă însușire a lui Iov este faptul că era un om drept. Cuvântul drept are două sensuri : unul când nu iei dreptul altuia; altul, când săvârșești toate faptele

de virtute. Sfânta Scriptură întrebuințează cuvântul dreptate în ultimul sens. „ ...*un om adevărat...*” , adevărul mărturisește despre el că, pe lângă celelalte virtuți, avea și pe aceasta, de a spune adevărul.²

Revenind la tema cărții Iov, autorul se întreabă pe tot parcursul cărții și dialogului născut care este cauza suferinței omului și mai cu seamă a celor drekți. Această preocupare a omului nu este o noutate, fiind o preocupare a acestuia din prima clipă a contactului cu suferința.

Mai mult decât atât, cititorul este introdus într-un dialog bazat pe conversația dintre Satana și Dumnezeu cu privire la caracterul autentic și sursa virtuții lui Iov : credința lui Iov să fie bazată pe o trăire profundă sau să fie un rezultat al bunurilor

² Pr. Ioan Sorin Usca și Prof. Ioan Traia, *Vechiul Testament în tâlcuirea Sfinților Părinți : Iov*, Editura Christiana, București, 2008, pp. 11-13

oferite de Dumnezeu lui Iov ? Lui Iov nu i se face cunoscut acest dialog purtat între Satana și Dumnezeu. Cu siguranță conversația ce apare în Cartea lui Iov trebuie privit ca un dialog imaginar al autorului cărții, acesta neavând posibilitatea participării la un astfel de dialog. Pe tot cuprinsului dialogului și a argumentelor aduse împotriva sa, de către prietenii săi, Iov, nu pierde legătura cu Dumnezeu, evidențiindu-se astfel importanța acestei legături.

Un posibil răspuns ar putea fi, modul greșit de înțelegere a raportului dintre om și Creatorul său. Totodată, o altă explicație că Dumnezeu îngăduie suferința în viața omului, ar putea fi faptul că prin suferință omul se maturizează și sporește capacitatea comuniunii cu Dumnezeu, aspect foarte potrivit în exemplul lui Iov. Este adevărat că această a doua explicație

nu poate fi generalizată la toți oamenii, deoarece unii își asumă suferința, iar pe alții îi împietrește definitiv, iar suferința devine un adevărat examen înaintea lui Dumnezeu.

Chiar și în cazul dreptului Iov, cu toate că și-a asumat suferința, se poate observa cum alternează constant disperarea cu speranța, apropierea de Dumnezeu prin rugăciune și îndepărtarea de El prin deznădejde (Iov 10:20; 19:22). Pe lângă tema majoră a suferinței, autorul a vrut să ofere un minunat exemplu de răbdare în suferință și să combată dorința nesăbuită dintotdeauna a minții omenești de a scruta planurile providenței divine.³ Întotdeauna cel aflat în suferință vrea explicații, lămuriri, dar nu din partea oricui, ci a Celui presupus că îl supune la încercări.

³ Pr. Petre Semen, op. cit., p. 102

Iov este prezentat încă din prologul cărții ca un om de o ținută morală ireproșabilă, bogat și evlavios, care făcea tot posibilul să nu-L mânie pe Dumnezeu, chiar și indirect pri fiicele sale, aducând constant jertfe pentru presupusele păcate ale acestora. Dar, într-o zi, a fost pus la grea încercare de Dumnezeu, Care i-a permis lui Satan să-l lipsească de toate bunurile sale pământești ce le avea, de familie, implicit de toți copiii și în final și de sănătate. Cuvântul „Satana” nu reprezintă un nume propriu, ci este îngerul acuzator. În viclenia lui, acesta l-a acuzat pe cel drept că evlavia lui se datorează și este motivată de averile și bunurile care i le-a oferit Dumnezeu, fiind o evlavie din interes și de aceea îi cere lui Dumnezeu să-l pună la încercare. Obținând aprobarea divină, prin calitatea sa cea mai de seamă, viclenia, Satan îl deposează pe Iov de toate

bunurile sale într-un timp scurt. Mai mult, Iov este părăsit și de prietenii și rudeniile sale, rămânând să-și ducă singur întreaga suferință, dar păstrându-și intactă nădejdea și credința, spunând : „ *Gol am ieșit din pântecul mamei mele și gol mă voi întoarce în pământ. Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvântat!*” (Iov 1:21).

În versetul 28 al capitolului 28, putem găsi una dintre cheile care i-au adus puterea de a trece peste toate încercările și peste toată suferința, cu toate că era un om drept în fața lui Dumnezeu, după cum aflăm din Sfânta Scriptură. Iar această cheie, se află ascunsă în umbra înțelepciunii care poate fi descoperită doar de oamenii care doresc să-L cunoască cu adevărat pe Dumnezeu și să urmeze calea care duce spre viața veșnică. În acest pasaj

scripturistic, consider că înțelepciunea se află în relație cu frica de Dumnezeu.

În continuarea referatului meu, mă voi opri asupra explicației fricii de Dumnezeu și raportarea corectă a omului la această stare în care trebuie să se situeze omul.

IPS Andrei Andreicuț, într-una din cărțile sale, consideră frica de Dumnezeu ca a doua etapă pe calea despățimirii omului.⁴ Credința sinceră îl duce inevitabil pe om la frica de Dumnezeu. În tradiția noastră populară, atunci când cineva dorește să-l caracterizeze pe un om încărcat de virtuți, îl numește pe acesta "om cu frică de Dumnezeu". Sfântul Ioan Gură de Aur arată într-una din cuvântările sale care este răsplata sau câștigul unui om cu frică de

⁴ † Andrei Andreicuț, *Nevoințele desăvârșirii*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2011, p. 28

Dumnezeu : curățirea păcatelor și înmulțirea virtuților.

Sfântul Maxim Mărturisitorul ne vorbește de o înaintare pe calea fricii de Dumnezeu : "ordinea cea bună a Sfintei Scripturi, care urmează rânduielii mântuitoare a Duhului, deosebind treptele celor ce înaintează de la învălmășeala dinafară a patimilor spre unitatea divină, pe cei începători, care se află la porțile curții dumnezeiești a virtuților, i-a numit temători; pe cei ce au dobândit o deprindere măsurată a rațiunilor și a chipurilor virtuții i-a numit înaintați; iar pe cei care au ajuns prin cunoaștere la vârful însuși al adevărului, care se face întrevăzut prin virtuți, îi numește desăvârșiți."⁵

⁵ †Andrei Andreicuț, *Nevoințele desăvârșirii*, apud *Răspunsuri către Talasie*, 10, Filocalia 3, Sibiu, 1948, p. 39

Filozofia marxistă considera credința ca un rezultat al fricii omului în fața stihilor naturii. Însă lucrurile stau cu totul altfel : din credința că există Dumnezeu decurge frica de a nu-l supăra și de a nu-l determina să te pedepsească cu ajutorul stihilor naturii, iar pentru a te teme de cineva trebuie mai întâi să crezi că acel cineva există.⁶

Frica de Dumnezeu este stimulată de aducerea aminte de moarte. Isus fiul lui Sirah spune în acest sens : *în tot ce faci adu-ți aminte de sfârșitul tău și nu vei păcătui niciodată (Sirah 7, 38)*. Pomenirea morții este un exercițiu duhovnicesc pe care mulți Părinți îl au în evlavie. De aceea ei recomandă aducerea aminte de moarte ca mijloc de purificare. Trebuie cunoscut faptul, că nu moartea în

⁶ †Andrei Andreicuț, *op. cit.* , p. 32

sine îl sperie pe credincios, ci judecata lui Dumnezeu care urmează după moarte.

Acest tip de înțelepciune este unic. Ea constituie bunul cel mai de preț. A-L cinsti pe Dumnezeu reprezintă înțelepciunea supremă, iar capitolul 28 al cărții Iov e unul dintre cele mai frumoase ale operei, un elogiu adus Înțelepciunii. Aceasta însă nu se află nici în măruntaiele pământului, scormonite de om prin ingeniozitatea minții lui (vv. 1-11), nici în vreun punct al universului, ea nu poate fi prețuită cu nici una din comorile lumii; ea e cunoscută numai de Dumnezeu, iar omului nu-i rămâne decât înțelepciunea practică: frica de Dumnezeu.⁷

Întrebarea predominantă a întregii cărți Iov, este următoarea : Pentru

⁷ Cf. : <http://ioanuscateol.wordpress.com/2009/03/21/comentarii-la-iov-28/>, accesat la data 28.08.2013

ce trebuie să sufere omul nevinovat?, rămâne fără răspuns. Unul dintre posibilele răspunsuri ar fi, că relația faptă-răsplată era abordată juridic, acesta este modul de acțiune al diavolului, dar așa se comport și cei trei prieteni ai lui Iov. Singur, Elihu, al patrulea prieten, avansează presupunerea că suferința va fi având și o funcție purificatoare. Putem concluziona spunând, că în spatele fiecărei suferințe inexplicabile și care aparent cade sub incidența absurdului, se află rațiunea ascunsă a lui Dumnezeu, Care întotdeauna știe ce face Prin Iisus se va descoperi că, pe lângă suferința născută din păcat există și o suferință născută din iubire, a cărei supremă expresie avea sî fie jertfa de pe cruce.⁸

⁸ Cf. Introducere la Cartea Iov, Biblia sau Sf. Scriptură, – *Ediție Jubiliară a Sfântului Sinod*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001, p. 839

Bibliografie

1. ***, *Biblia sau Sfânta Scriptură – Ediție Jubiliară a Sfântului Sinod*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001
2. Pr. Petre Semen, *Sensul vieții și al suferinței*, Editura Doxologia, Iași, 2010
3. Pr. Ioan Sorin Usca și Prof. Ioan Traia, *Vechiul Testament în tâlcuirea Sfinților Părinți : Iov*, Editura Christiana, București, 2008
4. † Andrei Andreicuț, *Nevoințele desăvârșirii*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2011